

Asia: VN/12442/2021

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta ja rikoslain 44 väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleishuomiot hallituksen esityksestä?

Suomen Lentäjäliitto kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta.

Koronarokotusten kattavuuden laajentuessa keskustelut rajoitusten purkamisesta ovat käynnistyneet laajasti EU:n jäsenmaissa. EU:n tasolla rajoitusten purkamista on käsitelty mm. Euroopan neuvostossa ja EU -ministerivaliokunnassa, jossa keskusteluissa on ollut mukana karanteenivaatimuksista luopumisen edellytykset matkustamisen mahdollistamiseksi.

Suomen maantieteellinen asema vaikuttaa monella tasolla elinkeinotoimintaan, työllisyyteen ja ihmisten matkustamisen muotoihin, sekä mahdollisuuksiin. Matkailuala sellaisenaan työllistää yli 140 000 henkilöä Suomessa ja korona on vaikuttanut syvästi työntekijöihin työpaikkojen menettämisenä ja lomautuksina. Suomen ei tule jättää koronarajoitusten vaikutusta työllisyyteen ja talouteen huomiotta.

Esitysluonnos vastaisi vain osittain tarpeeseen vapauttaa rajat ylittävää matkustamista ja olisi tiukempi kuin yleiseurooppalainen malli. Suomen tulee valmistautua matkustuksen elpymiseen mahdollistavalla lainsäädännöllä, joka huomioi myös lähtömaan tautitilanteen. Lähtökohtana tulee terveysturvallisuuden rinnalla olla herkkyyys mahdollistaa matkustamista nopeasti seuraten EU:n yhtenäistä linjaa. Matkustajien kategorinen testaaminen Suomessa, vaikka henkilöllä olisi esittää esimerkiksi ennen lentoa hankittu negatiivinen testi olisi selkeästi tiukempi rajoite kuin Euroopassa yleisesti on jo nykyiselläänkin käytössä.

Suomen tulee varmistaa terveysturvallisuuden rinnalla matkustamisen rajoitteiden purkaminen samassa tahdissa muiden EU -maiden kanssa noudattaen yleiseurooppalaista mallia. Mallin mukaan maahan saapuvalta ei edellytetä esimerkiksi karanteenia (tai "suositella" sellaista), mikäli matkailija

saapuu maahan koronatodistuksen (koronarokotus-, ennakkotesti- tai immuniteettitodistuksen) kera.

Matkustamisen mahdollistamisen tarkastelussa tulisi huomioida samanaikaisesti erilaiset suositukset, joita annetaan mm. Ulkoministeriön ja THL:n toimesta. Nämä eivät saa luoda keskenään ristiriitaista ja päällekkäistä kokonaisuutta, joka tosiasiallisesti estää matkustamisen ja kuluttajien ostopäätökset.

Esitysluonnoksessa tulisi tarkastella oikeasuhtaisuus rokotusohjelman kattaessa kesäkuussa riskiryhmät, joita aikaisemmilla rajoitteilla on erityisesti suojattu. Terveysturvallisuus tulee taata jatkossakin ja alan toimijat ovat sitoutuneet jo aiemmin kantamaan vastuunsa koronan vastaisessa taistelussa. Riskiryhmien ollessa rokotettuja, tulisi huomioida paremmin myös elinkeinoelämän tarpeet, sekä kansalaisten oikeus (ja mahdollisuus) liikkua myös rajat ylittävän liikenteen osalta.

Euroopan kesäkauden päämatkustuskausi on heinä-syyskuussa ja tarve johdonmukaiselle, EU:n jäsenmaiden yhtenäiselle matkustuskäytännöille on ilmeinen. Suomen tulee tarkasti seurata EU - jäsenmaiden yhteistä linjaa ilman kansallisesti rakennettuja lisärajoituksia. Kilpailukentän ollessa globaali, emme saa matkustamisen elpyessä jättää Suomen kuljetus- ja matkailualojen toimijoita lainsäädännöllisesti epäedulliseen asemaan. Tällä olisi Suomessa pitkäaikainen, negatiivinen vaikutus työllisyyteen ja alaan sidoksissa oleviin yrityksiin.

Suomen Lentäjäliiton näkemyksestä lakiluonnoksessa olisi vielä erityisesti huomioitava:

Suomen tulee mahdollistaa EU:n Green certificate ("Vihreä passi") mukaisen todistuksen haltijalle saapuminen Suomeen ilman ylimääräistä koronatestiä Suomessa.

Suomen tulee huomioida lakiesityksessä myös koronatilanteen paraneminen ja mahdollisuus luopua erityisistä maahantulovaatimuksista lähtömaan tilanne huomioiden. Kategorinen samanlaisten matkustusrajoitusten esittäminen lähtömaan tautitilanteesta riippumatta ei ole oikeasuhtaista riskiin nähden.

Tautitilanteen nopeaan heikkenemiseen voidaan kirjata ns. hätäjarrumekanismi, jonka vastapainona matkustusrajoituksista ja todistusvaatimuksista voitaisiin kokonaan vapauttaa alhaisen ilmaantuvuusluvun maat, noudattaen EU:n jäsenmaiden yhteistä linjaa

Lakimuutoksen rinnalla tulee tarkastella Ulkoministeriön ja THL:n matkustussuositukset, joiden tulisi olla linjassa varsinaisen lakiesityksen kanssa. Linjan tulisi olla matkustusta mahdollistava, erityisesti mikäli henkilöllä on esittää EU:n Green Certificate mukainen todistus.

Ovatko toimenpiteet riittäviä matkailun terveysturvallisuuden takaamiseksi?

-

Ovatko ehdotetut toimenpiteet välttämättömiä tartuntataudin leviämisen estämiseksi Suomessa ja terveysturvallisuuden lisäämiseksi rajat ylittävässä liikenteessä?

Rajoitusten oikeasuhtaisuus on tarkasteltava. Lakiluonnos olisi tiukempi kuin Euroopassa yleisesti ja ei huomioisi ennen lentoa suoritettua testiä. Huomioimalla EU:n Green certificatien mukainen todistus (ja ennakkotesti) helpotettaisiin myös terveydenhuollon resurssitarvetta vähenevänä testitarpeena saapuvien matkustajien osalta.

- **Mille rajanylityspisteille terveydenhuollon henkilökuntaa on resursoitu? (nimet)**
- **Millä aikavälillä terveysturvallisuus on em. rajanylityspisteillä paikalla tällä hetkellä? (tuntia/vrk)**
- **Kuinka paljon terveydenhuollon henkilöresurssia rajanylityspisteille oli huhtikuussa 2021 resursoitu henkilötötyvuosina?**

-

Miltä toimenpide-ehdotukset vaikuttavat Suomen terveydenhuollon kapasiteetin riittävyyden näkökulmasta?

-

Mitä mahdollisuuksia ja ratkaisuvaihtoja on käytettävissä organisaatiossanne tai alueellanne ehdotettujen säännösten toimeenpanoon liittyen?

-

Onko esityksessä määritelty tarkoituksenmukaisesti ja perustellusti ne henkilöryhmät, joihin väliaikaisia säännöksiä ei sovellettaisi?

Poikkeus velvollisuudesta esittää todistus ja osallistua testiin huomioi lentoliikenteen miehistöt työtehtävien osalta. Lentäjien osalta tarve ammatillisen kelpoisuuden ylläpitoon voi vaatia matkustamista ulkomaille ja tämän tarkastelu osana "työtehtävää" on häilyvä. Ammatillisen kelpoisuuden ylläpito suoritetaan simulaattoriharjoituksissa (kaikkia simulaattoreita ei ole Suomessa) ja tämä ei välttämättä esimerkiksi työttömälle ole nimenomaisesti "työtehtävä".

Meskanen Akseli
Suomen Lentäjäliitto ry - Puheenjohtaja